מונחין בארון וכן הוא אומר [1]וישלח אותם משה אלף למטה לצבא אותם ואת פינחס אותם אלו סנהדרין פינחס זה משוח מלחמה וכלי הקודש זה ארון ולוחות שבו וחצוצרות התרועה אלו השופרות תנא לא לחנם הלך פינחס למלחמה אלא ליפרע דין אבי אמו שנאמר [2]והמדנים מכרו אותו אל מצרים וגו' למימרא דפינחס מיוסף אתי והא כתיב [3]ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה [א]מאי לאו דאתי מיתרו שפיטם עגלים לעבודת כוכבים לא מיוסף שפטפט ביצרו והלא שבטים מבזין אותו ראיתם בן פוטי זה בן שפיטם אבי אמו עגלים לעבודת כוכבים יהרוג נשיא מישראל אלא אי אבוה דאימיה מיוסף אימיה דאימיה מיתרו ואי אימיה דאימיה מיוסף אבוה דאימיה מיתרו דיקא נמי דכתיב מבנות פוטיאל תרי משמע שמע מינה: **מתני'** [4]ודברו השוטרים אל העם לאמר מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילך וישוב לביתו וגו' [א]אחד הבונה בית התבן בית הבקר בית העצים בית האוצרות אחד הבונה ואחד הלוקח ואחד היורש ואחד שנתן לו מתנה [5]ומי האיש אשר נטע כרם ולא חללו וגו' [ב]אחד הנוטע כרם ואחד הנוטע חמשה אילני מאכל ואפילו מחמשת המינין אחד הנוטע ואחד המבריך ואחד המרכיב ואחד הלוקח ואחד היורש ואחד שנתן לו מתנה [6]ומי האיש אשר ארש אשה וגו' [ג]אחד המארס את הבתולה ואחד המארס את האלמנה אפי' שומרת יבם ואפי' שמע שמת אחיו במלחמה חוזר ובא לו כל [ד]אלו (א) ואלו שומעין דברי כהן מערכי מלחמה וחוזרין ומספקין מים ומזון ומתקנין את הדרכים ואלו שאינן חוזרין [ה]הבונה בית שער אכסדרה ומרפסת [ו]הנוטע ארבע אילני מאכל וחמשה אילני סרק [ז]המחזיר את גרושתו אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לממזר ולנתין לא היה חוזר רבי יהודה אומר אף הבונה בית על מכונו לא היה חוזר ר' אליעזר אומר אף הבונה בית לבינים בשרון לא היה חוזר [ח]אלו שאין זזין ממקומן בנה בית וחנכו נטע כרם וחללו הנושא את ארוסתו הכונס את יבמתו שנא' [7]נקי יהיה לביתו שנה אחת לביתו זה ביתו יהיה זה כרמו ושמח את אשתו זו אשתו אשר לקח להביא את יבמתו [ט]אין מספיקין [י](להם) מים ומזון ואין מתקנין את הדרכים: **גמ'** תנו רבנן ודברו השוטרים יכול דברים של עצמן כשהוא אומר [8]ויספו השוטרים הרי דברים של עצמן אמור הא מה אני מקיים ודברו השוטרים בדברי משוח מלחמה הכתוב מדבר הא כיצד [כ]כהן מדבר ושוטר משמיע תני חדא כהן מדבר ושוטר משמיע ותניא אידך כהן מדבר וכהן משמיע ותניא אידך שוטר מדבר ושוטר משמיע אמר אביי הא כיצד [ל]מונגש ועד ודברו כהן מדבר וכהן משמיע מודברו עד ויספו כהן מדבר ושוטר משמיע מויספו ואילך שוטר מדבר ושוטר משמיע: מי האיש אשר בנה בית חדש כו': תנו רבנן אשר בנה אין לי אלא אשר בנה לקח וירש וניתן לו במתנה מנין ת"ל מי האיש אשר בנה בית אין לי אלא בית מנין לרבות בית התבן ובית הבקר ובית העצים ובית האוצרות ת"ל אשר בנה מכל מקום יכול שאני מרבה אף הבונה בית שער אכסדרה ומרפסת תלמוד לומר בית מה בית הראוי לדירה אף כל הראוי לדירה ר' אליעזר בן יעקב אומר בית כמשמעו לא חנך ולא חנכו [ל]פרט לגזלן לימא דלא כרבי יוסי הגלילי דאי [ג]רבי יוסי הגלילי הא אמר ורך הלבב זה המתיירא

מעבירות

שפיטפט. זילזל וכבש אותו ולא י)חטאו: **והלא שבטים מבזים אותו**. כדאמרינן באלו הן הנשרפין (סנהדרין דף פב:) לפיכך הולך לינקם שם פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן(ה): **מרי פוטי**. מדלא כתיב פוטאל: **מתני' בית האוצרות**. לאוצר יין שמן ותבואה: **ואחד הלוקח**. בית בנוי שהרי אצלו הוא חדש. ובגמרא מרבינן ליה מקרא: **חמשה אילני מאכל**. דבהכי הוי כרם(ו) שתים כנגד שתים ואחת יוצאה זנב:

כזה

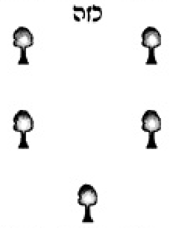

ואפילו מה' מינין. מלטרפין:(ב) **חיללו**. בשנת הרביעית לנטיעתו שחלל את הפירות במעות כדרך מעשר שני ומעלה את המעות לירושלים ואוכלן כדכתיב (ויקרא יט) קדש הלולים וגמר קדש קדש ממעשר: ה"ג **כל אלו שומעין דברי כהן מערכי מלחמה וחוזרין**. כמו שומעין דברי מערכי מלחמה של כהן כלומר שהכהן אומר להן: **סרק**. כגון ארזים ושקמים שאינן עץ פרי: **והמחזיר גרושתו**. ואירסה אינו חוזר שאינה חדשה לו וקרא אשה חדשה קפיד כדכתיב כי יקח איש אשה חדשה (דברים כד): **אלמנה**. ואירסה כהן גדול אינו חוזר בשבילה דאימעוט מולא לקחה(ז) מדלא כתיב ולא לקח: **על מכונו**. סתרו ובנאו במדה ראשונה אינו חוזר דלאו חדש הוא הואיל ולא חידש להוסיף עליו ואפילו אצלו אינו חדש וגרע מהלוקח והיורש: **אף הבונה בית לבינים בשרון**. מקום הוא ששמו שרון ואין הקרקע יפה ללבינים ולא הוי דבר קיימא(ח) שפעמיים צריך לחדשה בשבע שנים: **ואלו שאין זזין ממקומן**. דהנך דלעיל הולכין עד לספר ושם שומעין דברי כהן ומוחזרין מן המערכה לארץ ישראל ואינם חוזרין לבתיהם אלא עוסקין בסיפוק מים ומזון להולכי מלחמה ואלו אין זזין ממקומן אפילו ללכת עד הספר ולשוב ע"פ כהן: **הבונה בית וחנכו**. ולא דר בו עדיין שנה: **וכן הנוטע כרם וחיללו**. ועדיין לא עברה שנה רביעית עליו שלימה: **נקי יהיה לביתו**. בשביל ביתו: **יהיה**. רבויא הוא. הוסיף לך הויה אחרת להיות כו: **גמ' יכול דברים של עצמן**. יכול שהדברים הללו שהם אומרים מי האיש אשר בנה וגו' של עצמן הן ולא היה כהן אומרן אלא השוטרים: **ת"ל ויספו השוטרים**. לדבר אל העם ואמרו מי האיש וגו'. ויספו משמע שדבר זה הם מוסיפים משלהם: **הרי דברים של עצמן אמור**. שהדבר זה לבדו הן מוסיפין על של כהן מדעד השתא גבי נטע וגבי אירס אשה לא כתיב ויספו והכא כתיב ויספו ש"מ עד הנה דברי כהן ואת זו הן מוסיפין: **הא מה אני מקיים ודברו השוטרים**. בבנה ונטע ואירס: **בדברי משוח מלחמה הכתוב מדבר**. שהכהן אומר והשוטרים משמיעין אותן: **מונגש עד ודברו**. דהיינו שמע ישראל אתם קרבים וגו' עד להושיע אתכם: **מי האיש**. ריבויא הוא דמלי למיכתב מי אשר בנה. ומדלא כתיב אשר בית בנה דרוש ביה בנה מ"מ. והאי דכתיב בית למעוטי בית שער אכסדרה ומרפסת שהם עשוים לדריסת רגל ולא ראוים לדור בהם: **בית שער**. בית כניסת שער החצר להסתופף שם שומר הפתח: **ולא חנכו**. מדלא כתיב (ג) חנך הוי מיעוטא חנכו לזה ולא לאחר פרט לגזול בית: **כרבי יוסי הגלילי**. דמתני'(ט):

מעבירות

עין משפט נר מצוה

ג א מיי' פ"ז מהל' מלכים הל"ט סמג עשין קכ:
ד ב מיי' שם הל"ו:
ה ג מיי' שם הל"ו:
ד [מיי' שם הל' ט]:
ו ה מיי' שם הל"ה:
ז ו מיי' שם הל"ו:
ח ז מיי' שם הל"ח:
ט ח מיי' שם הל"י:
י ט מיי' שם הל"ח:
יא י כ מיי' שם הל"ג:
יב ל מיי' שם הל' ה ו:

תורה אור השלם

1. וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה אֶלֶף לַמַּטֶּה לַצָּבָא אֹתָם וְאֶת פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן לַצָּבָא וּכְלֵי הַקֹּדֶשׁ וַחֲצֹצְרוֹת הַתְּרוּעָה בְּיָדוֹ: במדבר לא ו
2. וְהַמְּדָנִים מָכְרוּ אֹתוֹ אֶל מִצְרָיִם לְפוֹטִיפַר סְרִיס פַּרְעֹה שַׂר הַטַּבָּחִים: בראשית לז לו
3. וְאֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן לָקַח לוֹ מִבְּנוֹת פּוּטִיאֵל לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת פִּינְחָס אֵלֶּה רָאשֵׁי אֲבוֹת הַלְוִיִּם לְמִשְׁפְּחֹתָם: שמות ו כה
4. וְדִבְּרוּ הַשֹּׁטְרִים אֶל הָעָם לֵאמֹר מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה בַיִת חָדָשׁ וְלֹא חֲנָכוֹ יֵלֵךְ וְיָשֹׁב לְבֵיתוֹ פֶּן יָמוּת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יַחְנְכֶנּוּ: דברים כ ה
5. וּמִי הָאִישׁ אֲשֶׁר נָטַע כֶּרֶם וְלֹא חִלְּלוֹ יֵלֵךְ וְיָשֹׁב לְבֵיתוֹ פֶּן יָמוּת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יְחַלְּלֶנּוּ: דברים כ ו
6. וּמִי הָאִישׁ אֲשֶׁר אֵרַשׂ אִשָּׁה וְלֹא לְקָחָהּ יֵלֵךְ וְיָשֹׁב לְבֵיתוֹ פֶּן יָמוּת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אַחֵר יִקָּחֶנָּה: דברים כ ז
7. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה לֹא יֵצֵא בַּצָּבָא וְלֹא יַעֲבֹר עָלָיו לְכָל דָּבָר נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אֶחָת וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקָח: דברים כד ה
8. וְיָסְפוּ הַשֹּׁטְרִים לְדַבֵּר אֶל הָעָם וְאָמְרוּ מִי הָאִישׁ הַיָּרֵא וְרַךְ הַלֵּבָב יֵלֵךְ וְיָשֹׁב לְבֵיתוֹ וְלֹא יִמַּס אֶת לְבַב אֶחָיו כִּלְבָבוֹ: דברים כ ח

מסורת הש"ס

א) ב"ב קט: [סנהדרין פב:], ב) [עיין הדפוס וכן במשנה ליתא], ג) [לקמן מד.], ד) ס"ל שם כו, ה) [במדבר כה], ו) [כלאים פ"ד מ"ו], ז) [דברים כ], ח) [לקמן מד.], ט) [לקמן מד.],

הגהות הב"ח

(א) במשנה כל אלו שומעין כצ"ל ותיבת ואלו נמחק: (ב) רש"י ד"ה ואפילו וכו' מלטרפין הס"ד ואח"כ מ"ה ולא חיללו וכו' שמחלל את הפירות: (ג) ד"ה ולא וכו' כתיב ולא חנך:

מוסף רש"י

שפטם אבי אמו. יתרו, דאלעזר אבי פנחס לקח מבנות יתרו, דכתיב ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה, ומפרש באגדה פוטיאל זה יתרו שפיטם עגלים לעבודת כוכבים (סנהדרין פב:). **אחד הבונה ואחד הלוקח ואחד היורש.** וכן דרך התנאים בכל מקום דהאיך דפשיטא ליה תנא ברישא ואותו הפני שבא להשמיענו שהוא שוה לו הוא שונה אחריו (סוכה ב.).